

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра конституційного права України

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Конституційне право України»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов’язкова

Рік набору – 2022

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Конституційне право України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 29 с.

Розробники:

Слінько Тетяна Миколаївна, кандидатка юридичних наук, професорка,
завідувачка кафедри конституційного права України;
Ткаченко Євгеній Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права України;
Байрачна Лариса Кімівна, кандидатка філософських наук, доцентка,
доцентка кафедри конституційного права України

Затверджено на засіданні кафедри конституційного права України
(протокол № 9 від 16 червня 2022 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри конституційного права України
(протокол № 15 від 6 червня 2023 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри конституційного права України
(протокол № 13 від 11 травня 2024 р.)

Завідувачка кафедри – Слінько Тетяна Миколаївна, кандидатка юридичних наук, професорка

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Очікувані результати навчання	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни	12
5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	13
6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	14
7. Критерії оцінювання результатів навчання	15
8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти	21
9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	22

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Конституційне право України» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність».

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
Кількість модулів – 4		Період підготовки: 2022-2025	
Загальна кількість годин – 120	Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»	Семестр	
Тижневих годин: аудиторних – 2-4; самостійної роботи здобувача вищої освіти – 2-6		Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»	1
	Лекції		
	30 год.		
	Практичні заняття		
	34 год.		
	Самостійна робота		
	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	56 год.	
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань – іспит	

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти ліберально-демократичного світогляду та високого рівня конституційної культури, заснованої на повазі до прав і свобод людини і громадянина, конституції, народного суверенітету, незалежності і територіальної цілісності, інших конституційних цінностей та спроможності їхнього адекватного втілення у правозастосовній діяльності правоохоронців.

Завдання:

- формування і розвиток необхідних компетентностей під час вивчення системоутворюючих категорій, предмета, методу і системи конституційного права України, особливостей конституційно-правових норм і відносин;

- засвоєння теоретичних основ сучасного конституціоналізму, правового регулювання конституційного ладу України та його засад, конституційно-правового статусу людини і громадянина, основ безпосереднього народовладдя, засад організації та функціонування вищих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, основ територіального устрою України, поняття конституційної відповідальності;

- надання системи теоретичних знань, необхідних для виконання функцій у майбутній професійній діяльності правоохоронця;

- формування розуміння важливості громадської участі у демократичній державі;

- вироблення готовності долучатися до вирішення суспільних проблем та уміння використовувати для цього інструменти громадської участі, які доступні в Україні.

Пререквізити: - .

Кореквізити: «Українська мова професійного спрямування», «Історія держави і права України», «Теорія права», «Правові основи діяльності органів кримінальної юстиції».

Постреквізити: «Професійна відповідальність правоохоронця», «Адміністративне право», «Адміністративна діяльність правоохоронних органів», «Міжнародне право».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1.	Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів у межах різних правових галузей, а також міжнародного та європейського права.
РН НД 2.	Демонструвати розуміння сутності конституції, її юридичних властивостей і загальних характеристик, а також призначення сучасних конституцій.
РН НД 3.	Демонструвати розуміння правової природи та змісту конституційного права як провідної галузі права, його поняття, предмету і методу.
РН НД 4.	Дискутувати зі складних правових проблем поняття державного суверенітету та його ознак, співвідношення державного і народного суверенітетів.

РН НД 5.	Характеризувати конституційно-правові засади громадянського суспільства, його поняття, концепції та інститути (політичні партії, громадські об'єднання, релігійні організації, засоби масової інформації).
РН НД 6.	Характеризувати поняття конституційного статусу людини та громадянина, його елементи та систему прав людини.
РН НД 7.	Розкривати особливості правового механізму захисту прав і свобод людини.
РН НД 8.	Розуміти сутність прав, свобод та обов'язків людини і громадянина.
РН НД 9.	Розкривати особливості правової характеристики особистих прав людини.
РН НД 10.	Характеризувати конституційний статус Верховної Ради України як парламенту.
РН НД 11.	Розкривати поняття та види конституційного контролю.
РН НД 12.	Формувати особисту думку та аргументовано її представляти при аналізі актів та правових позицій Конституційного Суду України.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

СК3. Здатність професійно оперувати категоріально понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Програмних результатів навчання:

РН 2. Організовувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності.

РН 3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки.

РН 10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН 14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

РН 15. Працювати автономно та в команді, виконуючи посадові обов'язки та під час розв'язання складних спеціалізованих задач правоохоронної діяльності.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Теорія конституціоналізму та конституційного права України

Теоретичні аспекти конституціоналізму. Ідея обмеженого правління як політико-правова доктрина. Зародження перших конституцій. Формування й розвиток американського конституціоналізму та його характерні риси. Європейський конституціоналізм, його особливості. Поняття та система сучасного конституціоналізму.

Основи теорії конституції. Поняття конституції та її юридичні властивості. Класифікація конституцій. Функції конституції. Загальна характеристика і призначення сучасних конституцій. Правова охорона та захист Конституції України. Поняття охорони та захисту Конституції України. Форми захисту Конституції України. Особливості внесення змін до Конституції України. Конституційний контроль як форма захисту Конституції України. Люстраційні заходи як форма захисту Конституції України. Заборона діяльності політичних партій як форма захисту Конституції України: правова природа та порядок застосування. Конституційно-правова відповідальність у механізмі захисту Конституції України.

Загальна характеристика чинної Конституції України. Розробка і прийняття Конституції України 1996 року. Конституційний процес на сучасному етапі. Головні етапи розвитку українського конституціоналізму. Конституційна реформа 2004 року. Конституційна реформа 2016 року. Конституційний процес на сучасному етапі.

Модуль 2. Конституційний лад України та його основні засади

Україна як суверенна та незалежна держава. Поняття державного суверенітету та його ознаки. Співвідношення державного і народного суверенітетів. Захист державного суверенітету в Конституції України. Конституційні засади міжнародної діяльності та міжнародні договори. Акти міжнародного права в правовій системі України. Державні символи України.

Україна як правова та соціальна держава. Верховенство права як засада конституційного ладу. Україна як правова держава. Принцип обмеження влади Конституцією та законами. Принцип поділу влади. Принцип верховенства права як складова конституційного ладу України. Пряма дія норм Конституції України. Україна як соціальна держава. Соціальні зобов'язання держави за Конституцією України. Конституційні засади економічної системи України. Право власності за Конституцією України.

Характеристика України як демократичної держави. Україна як демократична республіка. Принцип народовладдя. Форми реалізації народовладдя. Співвідношення між формами безпосередньої та представницької демократії у реалізації публічної влади в Україні. Принцип багатоманітності. Свобода політичної діяльності.

Конституційні засади громадянського суспільства. Конституційно-правові засади громадянського суспільства. Поняття та концепції громадянського суспільства. Принцип багатоманітності. Інститути громадянського суспільства в Україні. Політичні партії в Україні: поняття, порядок легалізації, права, припинення діяльності. Громадські об'єднання: поняття, порядок легалізації, права. Конституційно-правовий статус релігійних організацій в Україні. Правові засади взаємовідносин держави і засобів масової інформації.

Модуль 3. Конституція України та права людини

Загальна характеристика конституційно-правового статусу людини та громадянина. Поняття конституційного статусу людини та громадянина. Елементи конституційно-правового статусу людини. Система прав людини. Природні права людини та їх закріплення в конституційному законодавстві. Обмеження в реалізації прав і свобод людини. Міжнародні стандарти в галузі прав людини. Принципи конституційного статусу людини. Невід'ємність та невідчужуваність конституційних прав і свобод людини. Принцип рівності та

форми його гарантування. Конституційні гарантії прав людини. Конституційні обов'язки людини і громадянина.

Громадянство України. Поняття та характерні риси громадянства. Принципи громадянства. Підстави та порядок набуття громадянства України. Підстави та порядок припинення громадянства України. Правовий статус вимушених переселенців. Особливості правового статусу іноземців, осіб без громадянства, біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

Зміст особистих (громадянських) прав людини. Загальна характеристика особистих прав людини. Право на життя та його реалізація. Свобода слова та її гарантії. Поняття та види інформації. Доступ до публічної інформації. Право на особисту недоторканність. Свобода пересування та вільний вибір місця проживання: поняття та умови реалізації. Право на свободу світогляду та віросповідання, форми його реалізації.

Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні. Загальна характеристика політичних прав. Право на участь в управлінні державними справами. Виборчі права громадян. Право на свободу об'єднань. Право на мирні зібрання. Види мирних зібрань. Умови реалізації права на мирні зібрання.

Модуль 4. Безпосередня та представницька демократія

Референдум в Україні. Поняття та види референдумів. Предмет референдуму. Порядок ініціювання референдуму народом. Порядок призначення (проголошення) референдуму. Організація і порядок проведення референдуму. Формула референдуму. Юридична сила рішень, прийнятих на референдумі.

Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні. Загальна характеристика виборчого права. Поняття та види виборчих систем. Виборча система в Україні. Виборчий процес: етапи, суб'єкти та виборчі процедури. Правове регулювання виборів народних депутатів України. Правове

регулювання виборів Президента України. Правове регулювання місцевих виборів.

Конституційно-правовий статус парламенту України. Конституційний статус Верховної Ради України як парламенту. Склад та структура Верховної Ради України. Конституційна регламентація функцій парламенту України. Загальна характеристика законодавчого процесу. Акти парламенту. Спеціалізовані органи парламентського контролю.

Конституційно-правовий статус народного депутата України. Статус народного депутата України. Набуття та припинення повноважень народного депутата. Права та обов'язки народного депутата України. Депутатський запит та депутатське звернення. Гарантії діяльності народного депутата України. Депутатська недоторканість.

Конституційний статус Президента України. Президент України – глава української держави. Повноваження та акти Президента України. Гарантії діяльності Президента України. Порядок та підстави дострокового припинення повноважень Президента України. Правовий статус Ради національної безпеки та оборони України.

Конституційні основи правосуддя та суміжних інститутів в Україні. Конституційні засади судоустрою в Україні. Судова система України та її законодавче регулювання. Функції та принципи діяльності органів правосуддя. Конституційні засади організації прокуратури в Україні. Адвокатура в системі судового захисту.

Конституційний контроль в Україні. Конституційний контроль: поняття та види. Конституційний Суд України в системі вищих органів державної влади. Порядок формування Конституційного Суду України і його структура. Функції та повноваження Конституційного Суду України. Юрисдикція Конституційного Суду України. Статус судді Конституційного Суду України. Загальна характеристика конституційно-судового процесу. Акти та правові позиції Конституційного Суду України.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Теорія конституціоналізму та конституційного права України				
1.		Тема 1. Теоретичні аспекти конституціоналізму.	10	2	2	6
2.		Тема 2. Основи теорії конституції.	8	2	2	4
3.		Тема 3. Загальна характеристика чинної Конституції України.	8	2	2	4
		<i>Разом</i>	<i>26</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>14</i>
		Модуль 2. Конституційний лад України та його основні засади				
4.		Тема 1. Україна як суверенна та незалежна держава.	8	2	2	4
5.		Тема 2. Україна як правова та соціальна держава.	8	2	2	4
6.		Тема 3. Характеристика України як демократичної держави.	8	2	2	4
7.		Тема 4. Конституційні засади громадянського суспільства.	6	2	2	2
		<i>Разом</i>	<i>30</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>14</i>
		Модуль 3. Конституція України та права людини				
8.		Тема 1. Загальна характеристика конституційно-правового статусу людини та громадянина.	8	2	2	4
9.		Тема 2. Громадянство України.	4	-	2	2
10.		Тема 3. Зміст особистих (громадянських) прав людини.	8	2	2	4
11.		Тема 4. Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні.	10	2	4	4
		<i>Разом</i>	<i>30</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>14</i>
		Модуль 4. Безпосередня та представницька демократія				
12.		Тема 1. Референдум в Україні.	6	2	2	2

13.		Тема 2. Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні.	6	2	2	2
14.		Тема 3. Конституційно-правовий статус парламенту України. Конституційно-правовий статус народного депутата України.	8	2	2	4
15.		Тема 4. Конституційний статус Президента України.	4	2	-	2
16.		Тема 5. Конституційні основи правосуддя та суміжних інститутів в Україні.	6	2	2	2
17.		Тема 6. Конституційний контроль в Україні.	4	-	2	2
		<i>Разом</i>	<i>34</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>14</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	30	34	56

5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

- підбір та аналітичне дослідження рекомендованої, нової навчальної та наукової літератури, тематичних актів законодавства України, статистичних і емпіричних даних;
- опрацювання конспектів лекцій;
- підготовка до практичних занять;
- виконання практичних завдань;
- підготовка індивідуальних робіт (реферат, стаття, тези тощо);
- участь у конкурсах студентських наукових праць, турнірах;
- підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань;
- самотестування;
- підготовка до іспиту згідно з переліком питань, що розроблені кафедрою, та ін.

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262

«Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність» кафедри конституційного права України.

6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Конституційне право України» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни *на практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове чи експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, розробка кейсів, захист есе/реферату за ініціативи здобувача освіти й ін. У ході практичного заняття здобувач може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 0,3; 0,7; 1);

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача у вивченні поточного матеріалу.

Впродовж семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є *іспит*.

Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й індивідуальної роботи, за якої здобувач допускається до складання іспиту, становить 25 балів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

7. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Конституційне право України» при підсумковому контролі у формі іспиту:

Поточний контроль								Індивідуальна робота здобувачів	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Модуль № 4				
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум			
max	max	max	max	max	max	max	max	max 10	max 60	max 100
3	3	4	3	5	3	5	4			

Критерії оцінювання (іспит):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 1	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	0,7	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	0,3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум для Модулів № 1-3	Max 3	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	2,5	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок.
	1,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість суттєвих помилок.
	1	Прогалини в знаннях, здобувач слабо володіє матеріалом.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум для Модуля № 4	Max 4	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	3	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Прогалини в знаннях, здобувач слабо володіє

		матеріалом.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.

<p>Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти:</p> <p>Наукова доповідь</p>	<p>Max 10</p>	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Ґрунтовно вивчена сучасна вітчизняна та зарубіжна наукова література, нормативні джерела, судова практика, практика органів охорони правопорядку, офіційна статистика. Проведено соціологічне дослідження – опитування, анкетування тощо. Наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Окрім викладення матеріалу робота містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми та висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.</p>
	<p>8</p>	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові літературні джерела, законодавство, релевантну правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить аргументовані авторські висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.</p>
	<p>6</p>	<p>Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство, правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості</p>

		проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить окремі авторські висновки.
	4	Робота недостатньо структурована, не має послідовності та логічності викладення матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Наявна незначна кількість посилань на судову та / або правозастосовну практику. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань.
	2	Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела, але не звернувся до правозастосовної практики. Представлена робота не в повній мірі відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, виконана неакуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася; відсутні авторські висновки.
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недоброчесності.
Реферат	Max 10	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також надана власна оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені авторські пропозиції. Реферат виконаний самостійно, не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	7	Переважає більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	3	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна

		кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки.
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Узагальнення судової та правозастосовної практики	Max 10	Здобувач вищої освіти проаналізував 30-50 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення належним чином оформлено, наведені посилання на джерела інформації, містить вступ, в якому вказується на актуальність та мету роботи, змістовну частину, яка структурує процесуальні документи відповідно до правової позиції, та висновки. У висновках зроблено акцент на проблемах правозастосування, наявності розбіжностей у тлумаченні норми та/або у правозастосуванні, недоліках і похибках у діяльності правозастосовних органів, існуванні прогалин у законодавстві, неоднаковості у тлумаченні оцінних понять тощо. Узагальнення ілюструється за допомогою презентації.
	8	Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 30 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина містить просте перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, не систематизовані належним чином проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках вказано на проблеми правозастосування, наявність розбіжностей у тлумаченні норми та/або у правозастосуванні, недоліки та похибки правозастосовних органів, існування прогалин у законодавстві, неоднаковість у тлумаченні оцінних понять та ін.
	6	Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 20 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, належним чином не систематизовані проблеми

		правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не визначені проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці.
	4	Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 10 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, не систематизовані належним чином проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не виокремлено проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці, задля чого здійснювалося узагальнення.
	2	Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 5 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, належним чином не систематизовані проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не виокремлено проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці, задля чого здійснювалося узагальнення.
	Min 0	Відсутній аналіз обраних судових рішень або відповідних процесуальних документів, викладено лише зміст зібраних матеріалів. Узагальнення належним чином не оформлене та не структуроване; не наведені посилання на використані джерела інформації.
Есе	Max 6	Есе виконано самостійно, сумлінно та добросовісно. Містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи на конкретних прикладах із судової практики, прецедентах Європейського суду з прав людини, підходах науковців, але з формуванням та наведенням автором власного ставлення до досліджуваного питання.
	4	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки, недостатнє

		обґрунтування досліджуваного питання.
	2	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, не відповідає стилю есе, не містить авторського висновку щодо розглядуваного питання.
	Min 0	Тема есе не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Створення презентації	3	За допомогою програми Microsoft PowerPoint або за вибором здобувача іншого зручного програмного забезпечення підготовлено презентацію однієї з тем навчальної дисципліни, що вивчається. Подача матеріалу повинна бути динамічною, цікавою, ілюстративною, з використанням різних видів зображень. Презентація має містити не менше 10 слайдів та повністю розкривати питання.
Написання та опублікування наукової статті	10	Наукова стаття є логічно завершеною, ґрунтовною, в ній досліджено найбільш актуальні проблеми чи певне питання, яке є важливим для поглиблення знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що ним вивчається. Стаття має науковий стиль викладу. Змістовно їй притаманні точність, зрозумілість, зв'язаність (логічна несуперечливість), цілісність, грамотність, довершеність матеріалу та його високий науковий рівень. Структурні елементи статті відповідають вимогам видання, до якого вона подається. Максимальний бал виставляється за умови опублікування підготовленої статті видавництвом.
Написання та опублікування тез доповіді на конференції	5	Тези виступу на науково-практичній чи науковій конференції відповідають вимогам, які висуваються до такого виду роботи. Вони лаконічно формулюють ключові моменти, що презентують доповідь, з якою здобувач вищої освіти виступив або бажає виступити на конференції. Тези оформлені відповідно до вимог, що висуваються організаторами конференції чи видавництвом. Максимальний бал виставляється за умови їх опублікування.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.

		<p>2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	50	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповідях суттєвих помилок.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	45	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповідях за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповідях за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	35	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповідях на питання.</p>
	Min 0	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти

Шкала підсумкового педагогічного контролю (іспит)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з	4	

	кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Акт проголошення незалежності України : Постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 р. № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
3. Загальна декларація прав людини : прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
7. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text>

9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» від 29.06.2010 р. № 17-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-10#Text>

10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» від 26.12.2011 р. № 20-рп/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-11#Text>

11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України, пункту 5 частини першої статті 4 Бюджетного кодексу України, пункту 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України в системному зв'язку з окремими положеннями Конституції України від 25.01.2012 р. № 3-рп/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-12#Text>

Література

Основна література

1. Байрачна Л. К. Конституційна аксіологія як соціокультурний феномен. *Конституційно-правові академічні студії*. 2018. № 2. С. 11–19.
2. Байрачна Л. К., Єрмакова Г. О. Парадокс неможливості демократичних виборів: історичний дискурс (від Нового часу до теореми Кеннета Ерроу). *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2021. № 6. С. 24–31.
3. Байрачна Л. К., Тільна К. С. Право на правову допомогу як елемент процедури Habeas corpus act. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 44–48.
4. Байрачна Л. К., Федоровська М. А. Процедура «habeas corpus» та її втілення в системі юридичних гарантій прав і свобод людини. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 5. С. 36–43.
5. Барабаш Ю. Г. Ефективність індивідуальної конституційної скарги як засобу захисту прав особи в Україні. *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. № 5. С. 9–21.
6. Барабаш Ю. Г. Право на зміну конституційного ладу як складова правосуб'єктності Українського народу. *Право України*. 2019. № 10. С. 66–81.
7. Барабаш Ю. Г. Цінності конституційного ладу України: між міфом і реальністю. *Публічне право*. 2018. Спеціальний випуск. С. 33–39.
8. Барабаш Ю. Г., Летнянчин Л. І. Офіційна конституційна доктрина України: генеза та сучасний стан. *Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку* : монографія / редкол.: О. В. Петришин, В. А. Журавель, Н. С. Кузнецова та ін. Харків : Право, 2021. С. 115–137.
9. Берченко Г. В. Конституційне право на опір. *Проблеми законності*. 2020. № 4. С. 18–30.

10. Берченко Г. В. Конституційний контроль за внесенням змін до конституції: зарубіжний досвід. *Публічне право*. 2020. № 3. С. 15–24.
11. Берченко Г. В. Обов'язковість, остаточність і неоскаржуваність рішень і висновків Конституційного Суду України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2019. № 58. С. 67–72.
12. Дахова І. І. Політико-правовий аналіз виборчих систем у контексті створення ефективної виборчої моделі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2019. Вип. 55. Том 1. С. 78–83.
13. Дахова І. І., Гуржій В. О. Інститут депутатської недоторканності: досвід функціонування в Україні та зарубіжних державах. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. № 5 (27). С. 50–58.
14. Дахова І. І., Ткаченко Є. В. Єдине та множинне громадянство: нормативна регламентація в Україні та міжнародний досвід. *Право.ua*. 2022. № 2. С. 180–187.
21. Конституційне право України : навч. посіб. для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Т. М. Слінько та ін. Харків : Право, 2020. 328 с.
22. Конституційне право України : підручник / за заг ред. Т. М. Слінько. Харків : Право, 2020. 592 с.
23. Летнянчин Л. І. Проблеми конституціоналізації індивідуальної конституційної скарги в Україні. *Право України*. 2018. № 12. С. 65–85.
24. Мохончук Б. С. Виборчі системи: порівняльно-правове дослідження : монографія. Харків : Юрайт, 2021. 304 с.
25. Мохончук Б. С., Бінус А. К. Правове регулювання передвиборної агітації в Україні: на межі вільних виборів, свободи вираження поглядів та правової визначеності (поняття, правовий режим, обмеження щодо місць, форм та засобів). *Публічне право*. 2020. № 4. URL: <https://www.publichne->

pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=99&Itemid=483&lang=uk

26. Речицький В. Неформальний конституціоналізм : монографія. Харків : Права людини, 2018. 356 с.
27. Романюк П. В. Конституційно-правові засади інституту представницького мандата в Україні. Харків : Права людини, 2019. 192 с.
28. Слінько Т. М. Гарантування свободи слова як елемент сучасного конституціоналізму. *Право України*. 2018. № 4. С. 108–126.
29. Слінько Т. М., Ткаченко Є. В. Право конституційної держави і критерій конституційності актів державних органів. *Право у сучасному політичному житті України* : монографія. Київ : Логос, 2020. 390 с.
30. Слінько Т. М., Щербанюк О. В. Конституційна доктрина та доктрина судового прецеденту в конституційній юрисдикційній практиці. *Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку* : монографія / редкол.: О. В. Петришин, В. А. Журавель, Н. С. Кузнєцова та ін. Харків : Право, 2021. С. 215–230.
31. Сучасний унітаризм: доктрина і практика : монографія. До 30-річчя незалежності України / відп. ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Юридична думка, 2021. 514 с.
32. Ткаченко Є. В. Гарантування конституційної національної ідентичності органами конституційного контролю. *Право України*. 2023. № 7. С. 70–84.
33. Ткаченко Є. В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навч. посіб. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 315 с.

Додаткова література

1. Bálint Magyar and Bálint Madlovics. The anatomy of post-communist regimes. A Conceptual Framework. Budapest : Central European University Press, 2020. 808 p.

2. Barabash Iu., Mokhonchuk B. The principle of the law-governed state in the constitutional doctrine of Ukraine. A new way to law : Collective monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021. P. 45–61.
3. Berchenko H., Barabash Y. Freedom of Speech under Militant Democracy: The History of Struggle against Separatism and Communism in Ukraine. *Baltic Journal of European Studies*. 2019. № 9 (3). P. 3–24.
4. Dakhova I., Tkachenko Ye., Zozuliak Z. The protection of the rights of national minorities and indigenous peoples in Ukraine: theory and practice. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. № 4 (12). P. 146–162.
5. Mokhonchuk, Bohdan & Romaniuk, Pavlo. Towards a Legal Framework That Protects Freedom of Expression in Electoral Processes. *Baltic Journal of European Studies*. 2019. № 9. 43–62.
6. Slin'ko, Tetiana, Tkachenko, Yevhenii. Constitutional law and the constitutionality criterion of state bodies' acts. *Wissenschaftlich-Praktischer Sammelband zum 10-jährigen Jubiläum der DUJV*. 2020. Band 3. P. 70–90.
7. Slinko T., Letnianchyn L., Bayrachna L., Tkachenko Y. The Rule of Law principle in the legal positions of the Constitutional Court of Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. № 1(13). P. 165–177. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.1-n000099>
8. Slinko T., Shestopal S., Lyubashits V. The State and State Power: Theoretical and Methodological Dimensions of Conceptual Evolution. *Journal of politics and law*. 2019. T. 12, V. 5. P. 103–110.
9. Slinko T., Uvarova O. Freedom of Expression in Ukraine: (Non) sustainable Constitutional Tradition. *Baltic Journal of European Studies*. 2019. Vol. 9, № 3(28). P. 25–42.
10. Slinko, T., Reznik, O., Kravchuk, M., Serohin, V., Streliaanyi, V. Use of Information and Communication Technologies in the Election Process: Ukrainian Realities and Foreign Experience. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2021. № 24(1). P. 1–7.

11. Tetiana Slinko, Tetiana Bukina, Ihor Kravchenko, Liudmyla Chupruna, Viktoriia Sychova. Analysis of Gender Equality in Professional Activities. *Laplage Em Revista*. 2021. Vol. 7, n. 2. P. 318–330.

12. Барабаш Ю. Г., Мохончук Б. С. Принцип правової держави в конституційній доктрині України. Новий шлях до права : монографія. Київ : Логос, 2021. 208 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/http://www.ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Європейського суду з прав людини. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]})

Сайт Харківської правозахисної групи. URL: <http://khpg.org/>

Сайт Української Гельсінської спілки з прав людини. URL: <https://helsinki.org.ua/articles/ukrajinska-hromadska-hrupa-spryyannya-vykonannyu-helsinskyh-uhod/>

Пошукова система нормативних актів Європейського Союзу. URL: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри

конституційного права України. URL:
http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=165:kafedra-konstituczijnogo-prava-ukraini&Itemid=151

HEIK

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Конституційне право України». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=980>